Lietas Nr. C15188112
Lietas arhīva Nr. SKC-0066/2015

SPRIEDUMS

Rīgā 2015.gada 12.jūnijā

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departaments šādā sastāvā:

tiesnesis referents A.Keišs

tiesnese V.Cīrule

tiesnese I.Garda

izskatīja rakstveida procesā civillietu sakarā ar /pers. B/ kasācijas sūdzību par Jelgavas tiesas 2012.gada 25.septembra spriedumu sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Jelgavas nekustamā īpašuma pārvalde" prasībā pret /pers. B/ par parāda piedziņu.

Aprakstošā daļa

[1] Sabiedrība ar ierobežotu atbildību (turpmāk SIA) „Jelgavas nekustamā īpašuma pārvalde" 2012.gada 27.februārī Jelgavas tiesā cēlusi maza apmēra prasību pret /pers. B/ par apsaimniekošanas izdevumu un samaksas par saņemtajiem komunālajiem pakalpojumiem parāda piedziņu.

Pieteikumā norādīts, ka SIA „Jelgavas nekustamā īpašuma pārvalde" un dzīvojamās mājas /adrese/, dzīvokļu īpašnieki 2001.gada 19.augustā noslēguši dzīvojamās mājas pārvaldīšanas pilnvarojuma līgumu. /pers. B/, kurai pieder dzīvokļa īpašums /adrese/34, Jelgavā, ar minēto līgumu nodibinātās saistības nav pildījusi, kā rezultātā viņai izveidojies apsaimniekošanas izdevumu un samaksas par saņemtajiem komunālajiem pakalpojumiem parāds 540,23 Ls.

Prasītāja lūgusi piedzīt no atbildētājas minēto parādu un tiesas izdevumus 81,03 Ls.

Prasība pamatota ar Civillikuma 1., 2., 3., 4., 1587., 1588., 1590., 1651., 1652., 1828., 1832., 1833., 1838.pantu, Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 5.pantu, 10.panta 3.punktu, Dzīvokļa īpašuma likuma 8., 10., 13.pantu, likuma „Par dzīvokļa īpašumu" 8., 12.pantu un Atkritumu apsaimniekošanas

likuma 16.pantu.

[2] /pers. B/ sakarā ar celto prasību pirmās instances tiesā iesniegusi paskaidrojumus, norādot, ka ar Jelgavas tiesas 2011.gada 3.maija spriedumu pasludināts viņas kā fiziskās personas maksātnespējas process, bet 2011.gada 5.maijā, pamatojoties uz minēto spriedumu, izdarīts ieraksts maksātnespējas reģistrā, nosakot kreditoru pieteikšanās termiņu – viens mēnesis, skaitot no ieraksta izdarīšanas dienas.

SIA „Jelgavas nekustamā īpašuma pārvalde" zaudēja kreditora statusu un prasījuma tiesības pret /pers. B/, jo Maksātnespējas likuma 73.panta pirmajā un otrajā daļā noteiktajā termiņā neiesniedza administratoram kreditora prasījumu pret parādnieci.

Turklāt ar Jelgavas tiesas 2012.gada 8.marta lēmumu apstiprināta maksātnespējīgās fiziskās personas /pers. B/ bankrota procedūras pabeigšana, apstiprināts 2012.gada 21.februāra saistību dzēšanas plāns un pasludināta saistību dzēšanas procedūra.

Minēto apsvērumu dēļ atbildētāja uzskata, ka prasība nav pamatota.

[3] Ar Jelgavas tiesas 2012.gada 25.septembra spriedumu apmierināta prasība un no /pers. B/ SIA „Jelgavas nekustamā īpašuma pārvalde" labā piedzīts apsaimniekošanas izdevumu un samaksas par saņemtajiem komunālajiem pakalpojumiem parāds uz 2012.gada 1.janvāri 540,23 Ls un tiesas izdevumi 83,23 Ls.

Spriedums pamatots ar šādiem argumentiem.

[3.1] Pirmās instances tiesa atzina par pierādītu, ka apsaimniekošanas izdevumu un samaksas par saņemtajiem komunālajiem pakalpojumiem parāds atbildētājai uz 2012.gada 1.janvāri ir 540,23 Ls. Līdz ar to tiesa, atsaucoties uz Dzīvokļa īpašuma likuma 10.panta 2., 3.punktu un 13.panta otro daļu, secināja, ka šī summa piedzenama prasītājas labā, jo atbildētājai saskaņā ar minētajām tiesību normām ir pienākums segt dzīvojamās mājas apsaimniekošanas izdevumus un norēķināties par saņemtajiem komunālajiem pakalpojumiem.

[3.2] Par nepamatotiem tiesa atzina /pers. B/ iebildumus, ka SIA „Jelgavas nekustamā īpašuma pārvalde", neiesniedzot Maksātnespējas likuma 73.panta pirmajā un otrajā daļā paredzētajā termiņā kreditora prasījumu, zaudēja prasījuma tiesības pret atbildētāju, jo minētās tiesību normas regulē kreditoru prasījumu iesniegšanas kārtību parādnieka maksātnespējas procesā, bet tās neierobežo kreditora tiesības atgūt parādu, ceļot prasību tiesā.

[3.3] Maksātnespējas likumā un Civilprocesa likumā nav noteikts, ka fiziskās personas maksātnespējas process ir patstāvīgs pamats tiesvedības apturēšanai civillietā, kas ierosināta pret parādnieku. Līdz ar to secināms, ka likumdevēja mērķis, pieņemot Maksātnespējas likumu, nav bijis ierobežot strīdu, kuros viena puse ir maksātnespējīga fiziska persona, izskatīšanu tiesā.

[3.4] Lai gan Maksātnespējas likuma 136.panta pirmā daļa noteic, ka parādniekam pēc fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas ir aizliegts veikt darbības, ar kurām tiek nodarīti zaudējumi kreditoriem, tomēr prasības celšana tiesā nevar tikt atzīta par darbību, ar kuru tiek kaitēts citiem kreditoriem. Konkrētajā gadījumā tiesas spriedums par parāda piedziņu nevar kaitēt citiem kreditoriem, jo atbilstoši Maksātnespējas likuma 134.panta otrās daļas 1.punktam sprieduma izpilde nebūs iespējama līdz maksātnespējas stāvokļa risinājumam.

[3.5] Līdz ar to pirmās instances tiesa secināja, ka fiziskās personas maksātnespējas process pats par sevi nav pamats nedz tiesvedības apturēšanai, nedz arī prasības noraidīšanai civillietā, kas ierosināta pret maksātnespējīgo personu.

[4] Par minēto spriedumu /pers. B/ iesniegusi kasācijas sūdzību, kurā lūgusi pārsūdzēto spriedumu atcelt un nodot lietu jaunai izskatīšanai.

Sūdzībā norādīti šādi argumenti.

[4.1] Saskaņā ar Maksātnespējas likuma 141.panta pirmo daļu kreditoru prasījumi pret parādnieci bija jāiesniedz Maksātnespējas likuma XII nodaļā noteiktajā kārtībā mēneša laikā, skaitot no dienas, kad maksātnespējas reģistrā izdarīts ieraksts par atbildētājas maksātnespējas procesa pasludināšanu, tas ir, līdz 2011.gada 5.jūnijam. Šajā termiņā prasītāja kreditora prasījumu pret parādnieci administratoram neiesniedza. Tāpat prasītāja neiesniedza kreditora prasījumu Maksātnespējas likuma 73.panta otrajā daļā noteiktajā sešu mēnešu termiņā, tas ir, līdz 2011.gada 5.novembrim. Līdz ar to prasītāja atbilstoši Maksātnespējas likuma 73.panta otrajai daļai zaudēja prasījuma tiesības pret parādnieci.

[4.2] Saskaņā ar Maksātnespējas likuma 95.pantu pēc parādnieces maksātnespējas procesa pasludināšanas viņas mantas pārvaldīšanas tiesības ieguva administrators.

Maksātnespējas likuma 172.pants neparedz fiziskās personas maksātnespējas procesa izdevumos iekļaut izmaksas, kas saistītas ar dzīvojamo telpu apsaimniekošanu, uzturēšanu un komunālo pakalpojumu piegādi.

Bankrota procedūras laikā tika sastādīts un apstiprināts mantas pārdošanas plāns un pārdota visa atbildētājai piederošā manta, tajā skaitā 2011.gada 18.jūlija izsolē tika pārdots dzīvokļa īpašums /adrese/34, Jelgavā.

[4.3] Jelgavas tiesa, izšķirot strīdu, nepamatoti nav piemērojusi Maksātnespējas likuma 73.panta pirmo un otro daļu, jo minētajās tiesību normās ir tieši norādīts, ka kreditors prasījuma iesniegšanas termiņa nokavēšanas gadījumā zaudē prasījuma tiesības pret parādnieku, tādējādi zaudē arī tiesības celt tiesā prasību par parāda piedziņu.

Saskaņā ar Maksātnespējas likuma 80.panta ceturto daļu kreditori pret parādnieku var celt prasību tiesā tikai gadījumā, ja ir iesniegts kreditora prasījums, bet maksātnespējas procesa administrators to neatzīst.

[4.4] Atbilstoši tiesību normu kolīziju novēršanas principam *„lex specialis derogat legi generali*" priekšroka ir dodama speciālajai tiesību normai (Oficiālo publikāciju un tiesiskās informācijas likuma 9.panta sestās daļas 2.punkts). Tādējādi Maksātnespējas likuma 73.panta pirmā un otrā daļa kā speciālās tiesību normas prevalē pār Civilprocesa likuma 1.pantu.

Motīvu daļa

[5] Pārbaudījis sprieduma likumību attiecībā uz personu, kas to pārsūdzējusi, un attiecībā uz argumentiem, kas minēti kasācijas sūdzībā, kā to nosaka Civilprocesa likuma 473.panta pirmā daļa, Augstākās tiesas Civillietu departaments atzīst, ka pārsūdzētais spriedums atceļams šādu apsvērumu dēļ.

[5.1] Lietā starp pusēm nav strīda par to, ka ar Jelgavas tiesas 2011.gada 3.maija spriedumu pasludināts /pers. B/ fiziskās personas maksātnespējas process. Līdz ar to pēc minētā datuma pret atbildētāju, proti, maksātnespējas procesa subjektu vērsto kreditoru prasījumu iesniegšanas, izvērtēšanas un iekļaušanas attiecīgā reģistrā kārtību regulē Maksātnespējas likums.

Maksātnespējas likuma 73.panta pirmā daļa noteic, ka kreditoru prasījumi pret parādnieku iesniedzami administratoram mēneša laikā no dienas, kad maksātnespējas reģistrā izdarīts ieraksts par maksātnespējas procesa pasludināšanu. Atbilstoši minētā panta otrajai daļai, ja kreditors nokavējis šā panta pirmajā daļā noteikto prasījuma iesniegšanas termiņu, viņš savu prasījumu pret parādnieku var iesniegt termiņā, kas nav ilgāks par sešiem mēnešiem no dienas, kad maksātnespējas reģistrā izdarīts ieraksts par parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanu, bet ne vēlāk kā līdz dienai, kad šajā likumā noteiktajā kārtībā sastādīts kreditoru prasījumu apmierināšanas plāns. Pēc šā termiņa kreditors zaudē kreditora statusu un savas prasījuma tiesības pret parādnieku. Ja kreditors nokavējis šā panta pirmajā daļā minēto prasījuma iesniegšanas termiņu, bet iesniedzis savus prasījumus sešu mēnešu laikā no dienas, kad maksātnespējas reģistrā izdarīts ieraksts par parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanu, bet ne vēlāk kā līdz dienai, kad šajā likumā noteiktajā kārtībā sastādīts kreditoru prasījumu apmierināšanas plāns, attiecīgais kreditors iekļaujams kreditoru prasījumu reģistrā, taču šim kreditoram netiek piešķirtas balsstiesības (73.panta trešā daļa).

Lietā starp pusēm nav strīda par to, ka 2011.gada 5.maijā, pamatojoties uz Jelgavas tiesas 2011.gada 3.maija spriedumu, maksātnespējas reģistrā izdarīts ieraksts par /pers. B/ fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanu, nosakot kreditoru pieteikšanās termiņu – viens mēnesis, skaitot no ieraksta izdarīšanas dienas.

Tāpat nav strīda par to, ka SIA „Jelgavas nekustamā īpašuma pārvalde" Maksātnespējas likuma 73.panta pirmajā un otrajā daļā norādītajā termiņā nav iesniegusi administratoram kreditora prasījumu pret parādnieci, bet gan 2012.gada 27.februārī, tas ir, pēc astoņiem mēnešiem kopš maksātnespējas reģistrā izdarīts ieraksts par /pers. B/ fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanu ir cēlusi tiesā prasību par parāda piedziņu, lai gan Maksātnespējas likums noteic speciālu kārtību, kādā piesakāms

kreditora prasījums.

Šī kārtība ir attiecināma uz visiem kreditoriem. Tas nozīmē, ka, nevērīgi attiecoties pret savām tiesībām saņemt saistību izpildījumu un, nesekojot parādnieka tiesiskā statusa iespējamām izmaiņām, par ko var pārliecināties, ieskatoties maksātnespējas reģistrā, kreditoram jārēķinās ar nelabvēlīgām sekām – noilguma iestāšanos. To negroza apstāklis, ka kreditors, apejot Maksātnespējas likumā noteikto prasījuma pieteikšanas kārtību, pēc parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanas cēlis prasību tiesā.

Jelgavas tiesa, apmierinādama SIA „Jelgavas nekustamā īpašuma pārvalde" prasību, nostādījusi prasītāju priviliģētākā stāvoklī attiecībā pret citiem kreditoriem, kas ir pretrunā ar šā likuma 6.panta 2.punktā nostiprināto kreditoru vienlīdzības principu.

[5.2] Atbilstoši Maksātnespējas likuma 74.panta pirmajai daļai kreditora prasījuma pamatotības pārbaude nodota maksātnespējas procesa administratora kompetencē. Ja, izvērtējot pieteikto prasījumu, administrators to neatzīst vai atzīst daļēji, iespējamam kreditoram piešķirtas tiesības administratora pieņemto lēmumu pārsūdzēt tiesā, kura pasludinājusi attiecīgā subjekta maksātnespējas procesu (Maksātnespējas likuma 80.pants). Atbilstoši Civilprocesa likuma 363.^{32} pantam, šādu sūdzību tiesa izskata sevišķās tiesāšanās kārtībā. Gadījumā, kad sūdzības izskatīšanas gaitā tiek konstatēts strīds par tiesībām, tiesa noteic termiņu, kurā kreditoram pret parādnieku jāceļ prasība.

Līdz ar to secināms, ka strīds par tiesībām, kas radies starp iespējamo kreditoru un parādnieku, paralēli maksātnespējas procesam vispārīgā prasības tiesvedības kārtībā izšķirams vienīgi tad, ja tiesa, izskatīdama sūdzību par administratora lēmumu, nodibina šāda strīda esamību.

Šādu viedokli (5.1 un 5.2 punkts) izteicis Augstākās tiesas Civillietu departaments, iztulkojot Maksātnespējas likuma 73., 74. un 80. pantu *(sk. Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2014.gada 8.aprīļa spriedumu lietā Nr.SKC-117/2014)*.

[6] Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, Civillietu departaments secina, ka pārsūdzēto spriedumu nevar atzīt par likumīgu, tādēļ tas atceļams un lieta nododama jaunai izskatīšanai pirmās instances tiesā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 474.panta 2.punktu, Augstākās tiesas Civillietu departaments

n o s p r i e d a

Atcelt Jelgavas tiesas 2012.gada 25.septembra spriedumu un nodot lietu jaunai izskatīšanai pirmās instances tiesā.

Atmaksāt /pers. B/ drošības naudu 142,29 EUR (viens simts četrdesmit divi *euro un* 29 centi).

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesnesis A.Keišs

Tiesnese V.Cīrule

Tiesnese I.Garda